

PM

UPPDRAG Stockholm Vatten – Groddjursinventering i Tenstadalen	UPPDRAGSLEDARE Daniel Tooke	DATUM 2021-05-28
UPPDRAGSNUMMER 30027119	UPPRÄTTAD AV Daniel Tooke	GRANSKAD AV Anders Selmer



Foto: Daniel Tooke

Innehållsförteckning

1 Introduktion	3
1.1 Bakgrund och syfte	3
1.2 Planområdet	3
1.3 Groddjurens skydd	3
2 Metodik	6
2.1 Metodval	6
2.2 Tidpunkt och ansvarig personal	6
2.3 Informationskällor	6
2.4 GIS och fältdatainsamling	6
2.5 Möjliga felkällor	6
3 Resultat	7
3.1 Beskrivning av planområdet	7
3.2 Resultat av förstudien	8
3.3 Resultat av fältstudien	10
4 Samlad bedömning	10

2 (10)

PM
2021-05-28

1 Introduktion

1.1 Bakgrund och syfte

Stockholm Vatten i samarbete med Stockholms Stad ämnar upprätta en dagvattenpark i Tenstadalen. Syftet med dagvattenparken är att förbättra vattenkvaliteten av dagvatten som leds till Bällstaån, vilket i dagsläget är ett av Stockholms mest förorenade vattendrag. Projektet innefattar anläggning av dagvattendammar, pumphus, våtmarker och översvämningsyta samt även en omläggning av Bällstaån. Som underlag till projektet har Stockholms Stad och Stockholm Vatten lämnat begäran om en inventering av groddjur i området.

En tidigare inventering av groddjurshabitat, *Inventering av groddjurshabitat i Tenstadalen*, utfördes av konsultföretaget Ramböll under 2020. Denna inventering syftar att agera som ett komplement till denna tidigare inventering.

1.2 Planområdet

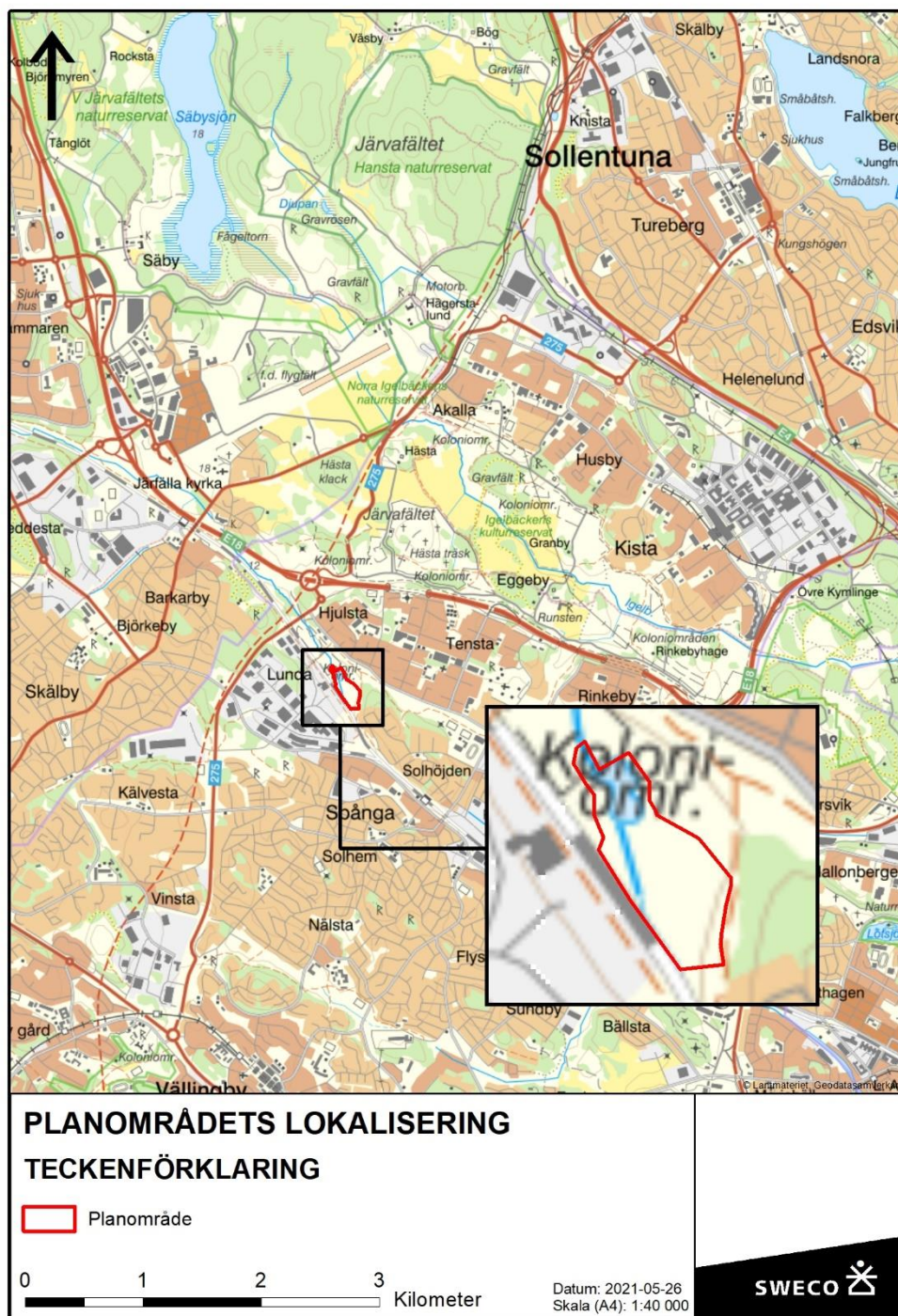
Planområdet är beläget i den västra delen av Tenstadalen, se figur 1. Tenstadalen är ett grönområde beläget i Tensta, en stadsdel som ligger i västerort inom Stockholms kommun. Planområdet är cirka 1 hektar stort, och består främst av ett segment av Bällstaån, två sammanhängande dammar och ett omkringliggande parkområde med inslag av ruderatmark, se figur 2.

1.3 Groddjurens skydd

Alla groddjur i Sverige är skyddade via fridlysning enligt 6 § av Artskyddsförordningen (2007:845). Detta skydd innebär att det är förbjudet att döda, skada, fånga eller på annat sätt samla in exemplar av den fridlysta arten. Utöver det är det även förbjudet att ta bort eller skada ägg, rom, larver eller bon. Detta förbud gäller samtliga levnadsstadier hos groddjuren.

Det finns även ytterligare skydd för enstaka groddjursarter där förbud gäller mot att avsiktligt eller oavsiktligt störa djuren, särskilt under djurens parnings-, uppväxt-, övervintrings- och flyttperioder samt att skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplatser.

Inför genomförandet av projekt som riskerar att inverka på groddjur i någon av dessa bemärkelser krävs en ansökan om dispens från artskyddet enligt 15 § av Artskyddsförordningen. Denna ansökan om dispens skickas till länsstyrelsen.



Figur 1: Karta över planområdets lokalisering i västra delen av Tenstadalen.

4 (10)

PM
2021-05-28



Figur 2: Karta över planområdet, bestående av Bällstaån, två sammanhängande dammar, samt parkmiljö och ruderatmark.

2 Metodik

2.1 Metodval

Inventeringen består av en förstudie och en fältstudie. Under förstudien undersöktes planområdet och det omkringliggande landskapet med avseende på tidigare observerade fynd och kunskap om groddjur.

Under fältstudien besöktes planområdet och genomsöktes med avseende på förekomst av groddjur och rom/ynge. Huruvida planområdet utgör en lämplig levnadsmiljö för groddjur bedömdes också.

2.2 Tidpunkt och ansvarig personal

För förstudien, fältstudien och rapport ansvarade Daniel Tooke vid Sweco Sverige AB. För interngranskning av rapporten vid Sweco Sverige AB ansvarade Anders Selmer.

Fältstudien ägde rum nattetid vid tre tillfällen under våren 2021. Dessa tre tillfällen var 4/5, 17/5 och 24/5.

2.3 Informationskällor

Rapporten *Inventering av groddjurshabitat i Tenstadalen* har använts som underlag till denna inventering. Under förstudien har även information om tidigare registrerade fynd av groddjur eftersökts i webbtjänsten Artportalen.

2.4 GIS och fältdatainsamling

För datainsamling i fält användes mobiltelefon och läsplatta med applikationen Collector för ArcGIS i koordinatsystemet SWEREF 99 TM. Noggrannheten i geografisk positionering är mellan 4 och 12 meter. Efter datainsamling i fält justerades vid behov gränser med hjälp av kartor och ortofoton i ArcMap 10.7.

GIS-data i form av shapefiler över samtliga fynd finns upprättade.

2.5 Möjliga felkällor

Inventering av groddjur vid lek är mycket tids- och väderberoende. Groddjurens fortplantningsperiod styrs av temperatur under april och maj, och det kan därför krävas upprepade besök och gynnsamma väderförhållanden för att bekräfta att en lokal utgör ett fortplantningsområde. April och början av maj under 2021 var ovanligt kalla, med nattliga temperaturer som ofta understeg 0°C. Detta kan ha bidragit till att skjuta upp groddjurens aktivitet under våren, vilket gör det svårare att påvisa förekomst av groddjur under fältstudien.

6 (10)

PM
2021-05-28

3 Resultat

3.1 Beskrivning av planområdet

Norra delen av planområdet utgörs av Bällstaån som rinner genom ett område dominerat av kolonilotter på bägge sidor. Ån vidgas sedan i två sammanhängande fågeldammar (figur 3) som omges av parkmiljö och promenadvägar. Dammarna är i överlag grunda med dygt vatten och mycket lite vattenväxtlighet. Dammarna korsas även av ett par broar menade för fotgängare, och omges av flertalet lövträd, framförallt sälg. Dammarna hyser ett mycket aktivt fågelliv, med gott om skratt- och fiskmåsar, gräsänder och enstaka gäss.



Figur 3: Bild av fågeldammen i planområdets norra del.

Åt söder mynnar dammarna ut igen i Bällstaån (figur 4), som sedan rinner utmed planområdets västra sida tills det rinner in i en gallrad kulvert i söder.

Inom planområdet är Bällstaån i regel grund och vattnet flödar snabbt. Överlag är både Bällstaån och dammarna tydligt näringspåverkade och påverkade av mänsklig aktivitet. Området som omger dammarna och ån består främst av öppen mark med enbart enstaka träd. Denna öppna mark består i huvudsak av parkmiljö med klippta gräsmattor, men även av gräsmark och äldre infrastrukturmark som är under igenväxning.



Figur 4: Bild av Bällstaån i planområdets södra del.

3.2 Resultat av förstudien

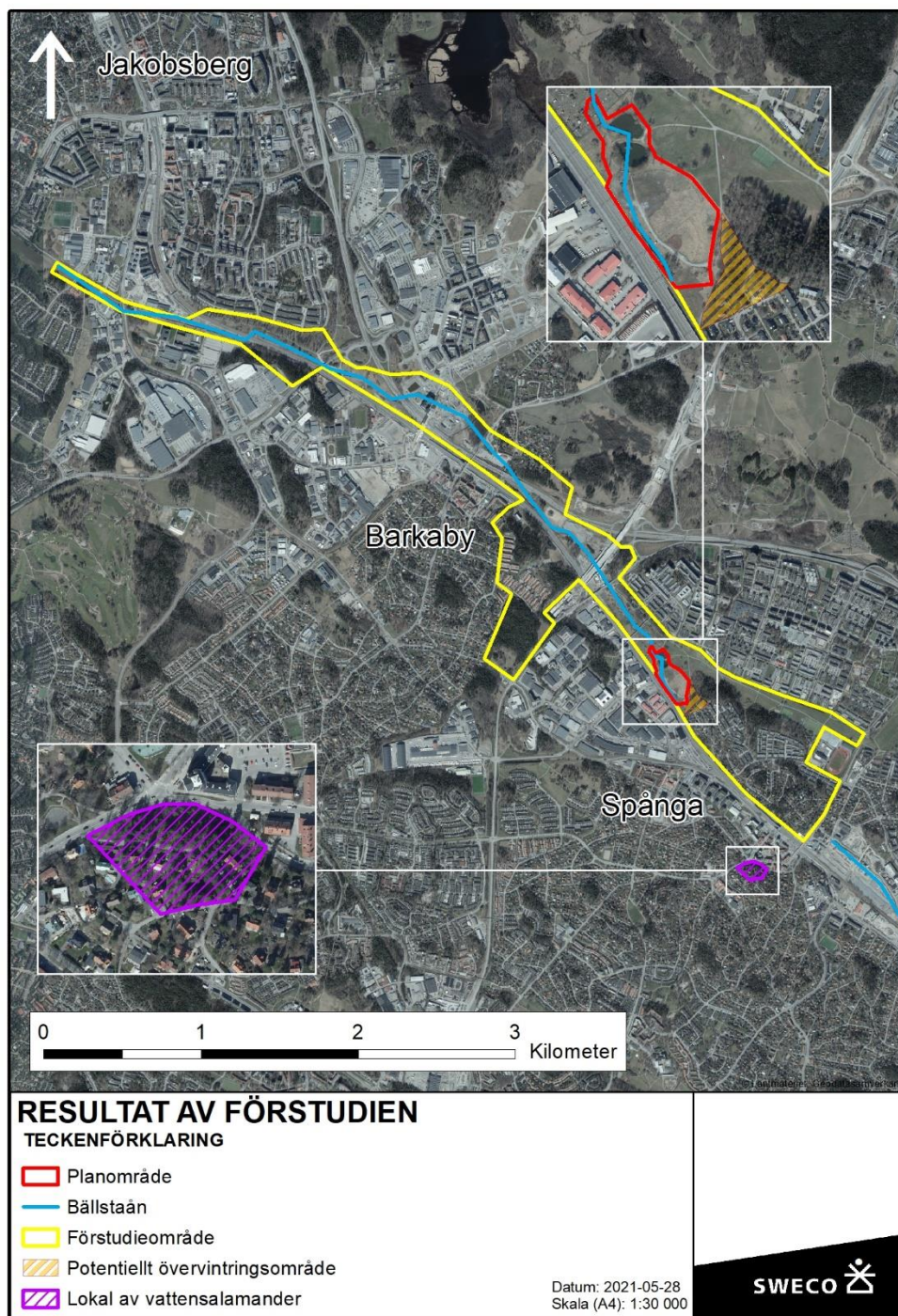
I *Inventering av groddjurshabitat i Tenstadalen* dokumenterades under förstudien tidigare fynd av större- och mindre vattensalamander i Solhemsdammen i Spånga, cirka 1,2 kilometer sydöst om planområdet. Dessa fynd finns registrerade i Artportalen spridda över tidsperioden 2000 till 2020.

Utöver detta angav denna tidigare inventering två möjliga reproduktionslokaler och en övervintringslokal för groddjur inom planområdet i Tenstadalen. Reproduktionslokalerna bestod av själva Bällstaån samt de två dammarna belägna inom planområdet. Övervintringsområdet bestod av den skogsklädda sluttningen belägen precis sydöst om planområdet (Figur 5).

Under förstudien för denna nya inventering avgränsades ett förstudieområde som bestod av planområdet, Bällstaåns nordliga sträckning samt anslutande grönområden (Figur 5). Detta förstudieområde avgränsades för att innefatta de ytor som ansågs mest troliga att utgöra habitat och spridningsvägar för groddjur kopplade till planområdet. Enligt data hämtad från Artportalen finns inga tidigare registrerade fynd av groddjur inom detta område under tidsperioden 2000 till 2021.

8 (10)

PM
2021-05-28



Figur 5: Karta över området som utretts i samband med förstudien.

3.3 Resultat av fältstudien

Fältstudien genomfördes nattetid vid tre olika tillfällen under maj. Under fältstudien genomsöktes hela planområdet, men särskilt vikt kring de potentiella reproduktionslokaler som identifierats under den tidigare habitatinventeringen som utförts av Ramböll.

Under fältbesöket den 4/5 registrerades inga fynd av groddjur inom planområdet. Vid inventeringstillfället var temperaturen 4,9 °C och vädret var stilla och klart.

Under fältbesöket den 17/5 registrerades inga fynd av groddjur inom planområdet. Vid inventeringstillfället var temperaturen 9,3 °C och vädret var stilla och molnigt.

Under fältbesöket den 24/5 registrerades inga fynd av groddjur inom planområdet. Vid inventeringstillfället var temperaturen 10,4 °C och vädret var stilla och molnigt.

Bällstaån bedöms inte utgöra ett fördelaktigt habitat eller reproduktionslokal för groddjur, då ån har branta kanter vilket gör det svårt för groddjuren att ta sig ner i och upp ur ån. Som reproduktionslokal kräver groddjur även mer stillastående vattenspeglar, och Bällstaån rinner i många partier relativt fort, vilket skulle spola bort rom och grodyngel. Dessutom försvårar det snabba vattenflödet vuxna groddjurs rörelse i vattendraget.

Dammarna i planområdet är mer stillastående än ån, men inte heller dessa bedöms som någon förmånlig reproduktionslokal eller habitat för groddjur. Dels är majoriteten av dammarna öppna och fria från vattenväxter, vilket gör att groddjuren saknar skydd och utsätts för en ökad risk att bli uppätta av predatorer, dels medför det rika fågellivet att det finns gott om predatorer. Avsaknaden av mycket grunda partier rika på vattenväxter försämrar även lokalens funktion som reproduktionslokal, då många groddjur kräver denna typ av områden för att förankra sin rom.

Slutligen är även både Bällstaån och dammarna tydligt näringspåverkade, har hög grad av sedimentation och har enligt uppgift från Stockholms Vatten en hög föroreningsgrad. Groddjur är mycket känsliga för förorenat vatten, då de mycket lätt kan ta upp gifter och föroreningar direkt genom huden.

4 Samlad bedömning

Under förstudien noterades inga fynd av groddjur inom eller i nära anslutning till planområdet eller Bällstaåns nordliga sträckning. Planområdet hyser heller inte några förmånliga lokaler för groddjur i överlag.

Lokalen för större och mindre vattensalamander i Solhemsdammen i Spånga ligger en bra bit från planområdet, och skiljs åt av både vägar, bebyggelse och en järnväg, som alla utgör stora barriärer för groddjurens förmåga att sprida sig mellan lokalerna.

I sammanfattning så bedöms det som osannolikt att planområdet utgör en reproduktionslokal eller på något vis viktigt habitat för groddjur.

10 (10)

PM
2021-05-28